Tilastokeskus

Pvm 14.2.2022

Dnro TK/425/00.07/2022

Vastaanottaja Eduskunta
Tarkastusvaliokunta

Viite Tarkastusvaliokunnan asiantuntijapyyntö / O 41/2020 vp Nuorten syrjäytyminen

Asia

Tilastokeskuksen kirjallinen lausunto koskien raporttia Nuorten syrjäytymisen palvelurakenne, rahavirrat sekä seurannan haasteet, Eduskunnan tarkastusvaliokunnan julkaisu 1/2022

Tilastokeskus kiittää tärkeän aiheen esille nostamisesta ja raportin hyvästä lähestymistavasta, jossa nähdään nuorten syrjäytyminen laajana ilmiönä. Oman toimialansa näkökulmasta Tilastokeskus esittää raporttiin liittyen lausuntonaan seuraavaa.

Yleiset huomiot

Raportissa on kuvattu syrjäytymiskäsitettä ja sen moniulotteisuutta ja todettu, että syrjäytyminen on kiistanalainen ja tulkinnanvarainen ilmiö, jota ei sellaisenaan voi kunnolla tilastoida. Tilastokeskuksen näkemyksen mukaan syrjäytymisen käsitteen moniulotteisuuden vuoksi kuvauksessa tarvitaankin useita toisiaan täydentäviä ja ilmiön eri ulottuvuuksia mittaavia indikaattoreita.

Raportin liitteissä 3 ja 4 käytetyt mittarit ovat hyvä pohja kuvaamaan niitä nuorten syrjäytymiseen liittyviä ilmiöitä, joita pidetään syrjäytymisen kannalta relevantteina ja joihin halutaan vaikuttaa. Niiden rinnalle on kuitenkin mahdollista lisätä ja kehittää myös muita täydentäviä indikaattoreita aihepiiristä.

Tilastokeskus katsoo, että raportissa on hyödynnetty ja jalostettu tarkoituksenmukaisella tavalla eri lähteistä saatavilla olevaa kuntataloutta kuvaavaa tietoa. Yhtenä lähdeaineistona toimiva kuntataloustilasto ja sen tarjoama tietopohja ei parhaalla mahdollisella tavalla tue ilmiölähtöistä analyysiä kuten esimerkiksi nuorten syrjäytymisen ehkäisemisen analyysiä. Kuntataloustilastoissa käytetty tehtäväluokitus on muodostettu pääosin palvelulähtöisesti, joten useisiin eri palveluihin ja kunnan toimialoihin liittyvien ilmiöiden tarkastelu on haasteellisempaa kuin palvelukohtainen tarkastelu.

Tilastokeskuksen kuntataloustilaston tietosisältö on kuitenkin määritelmällisesti vertailukelpoista kuntien välillä palvelulähtöisestä näkökulmasta. Vertailukelpoisuutta saattaa tosin heikentää tietosisältömääritelmien eriävät tulkinnat tiedon lähteillä eli kunnissa ja kuntayhtymissä.

Postiosoite:
00022 TILASTOKESKUS

Käyntiosoite:
Työpajankatu 13, Helsinki

Puhelin:
029 551 1000

www.tilastokeskus.fi
Y-tunnus: 0245491-1

Syrjäytymiseen liittyvät indikaattorit ja tilastointi

Köyhyys- tai syrjäytymisriskissä olevat nuoret

Eurooppalaisessa katsannossa yksi keskeinen syrjäytymiseen liittyvä tavoite ja seurantamittari on Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilariin liittyvä tavoite köyhyys- tai syrjäytymisriskissä olevien henkilöiden määrän vähentäminen noin 15 miljoonalla EU-alueella vuoteen 2030 mennessä.

Köyhyys- tai syrjäytymisriski-indikaattori kuvaa riskiä kolmella ulottuvuudella: riskissä olevat ovat suhteellisesti pienituloisia (kotitalouden kulutusyksikkökohtaiset tulot ovat alle 60 prosenttia kansallisesta mediaanista), kokevat aineellista puutetta tai asuvat vajaatyöllisessä kotitaloudessa. Vähintään yhden näistä osatekijöistä toteutuessa kotitalous määrittyy köyhyys- tai syrjäytymisriskissä olevaksi. Mittariin on viitattu raportin sivulla 16 kuvassa 1, missä on esitetty köyhyys- tai syrjäytymisriskissä olevien osuudet ikäryhmittäin. Mittari on uudistettu vuonna 2021 ja Eurostat on aloittanut uudistetun mittarin julkaisemisen tietokannassaan.

Köyhyys- tai syrjäytymisriski (at risk of poverty or social exclusion, AROPE) nimensä mukaisesti kuvaa riskiä, eikä väitä, että kaikki nämä henkilöt olisivat syrjäytyneitä tai köyhiä. Suomessa suurin osa mittarin mukaisessa riskissä olevista on suhteellisesti pienituloisia, mutta pelkkä pienituloisuus ei käytännössä ole toimiva syrjäytymisen mittari. Erityisesti nuorten korkea köyhyys- tai syrjäytymisriski selittyy suurelta osin sillä, että ikäryhmän toiminta työmarkkinoilla ei ole vakiintunutta ja tulot ovat vaihtelevia tai pienet esimerkiksi opiskelun takia. Indikaattoriin kuuluvan vajaatyöllisyysmittarin laskennassa jätetäänkin huomioimatta 18–24-vuotiaat opiskelijat. Tästä syystä köyhyys- tai syrjäytymisriski ei ole paras seurantamittari, jos tarkoituksena on tunnistaa esimerkiksi syrjäytymisen ehkäisemiseen suunniteltavien palveluiden kannalta olennaisia väestöryhmiä. Onkin hyvä, että mittari ei sisälly liitteiden 3 ja 4 indikaattoreihin.

NEET-nuoret sekä nuorisotyöttömät

Liitteissä 3 ja 4 on kuvattu nuorten syrjäytymistä kuvaavia kuntatason indikaattoreita, joista tietoja on aikasarjoina 2016–2020. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) on mainittu lähteeksi muun muassa indikaattoreissa ”1. Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opinnoissa, ei varusmiespalvelussa) olevat 18–24-vuotiaat, % samanikäisestä väestöstä” sekä ”4. Nuorisotyöttömät, % 18–24-vuotiaasta väestöstä”. Nämä THL:n kokoamat indikaattorit perustuvat Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston sekä TEM:n työnvälitystilaston tietoihin.

Raportin indikaattoria ”1 Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opinnoissa, ei varusmiespalvelussa) olevat 18–24-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä” pidetään yleisesti hyvänä nuorten syrjäytymisriskin kuvaajana ja se onkin tarkoitukseen parempi kuin esimerkiksi nuorisotyöttömyys. Tosin tätäkään mittaria ei pidä tulkita liian yksiulotteisesti: NEET-nuorten (not in employment, education or training) joukossa on esimerkiksi sellaisia nuoria, jotka hoitavat lasta kotona tai ovat NEET-asemassa vain hyvin tilapäisesti vaikkapa pääsykokeisiin lukiessaan tai asepalveluksen alkua odottaessaan. (Ks. Gissler, Larja, Merikukka ym. 2016) Asia onkin otettu hyvin huomioon raportin sivulla 55, jossa mainitaan, että

käsite ei aina välttämättä tarkoita sitä, että nuori olisi syrjäytymässä, ja toisaalta että syrjäytyminen tai sen estyminen näkyvät vasta useamman vuoden seurannassa eli silloin, kun nuori on monena vuotena peräkkäin NEET-asemassa.

NEET-astetta on mahdollista tuottaa niin THL:n indikaattorin pohjana olevan Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston lisäksi Tilastokeskuksen Työvoimatutkimuksesta. Kansainvälisessä vertailussa Eurostatin ja OECD:n julkaisema NEET-aste perustuu Työvoimatutkimukseen.

Indikaattori numero ”4. nuorisotyöttömyys prosenttiosuutena 18–24-vuotiaasta työvoimasta” ei sen sijaan ole nuorten syrjäytymisriskin kuvaamiseen kovin toimiva indikaattori. Työttömyysaste mitataan työttömien osuutena työvoimasta eli työllisistä ja työttömistä. Laskutoimituksen nimittäjästä jää siis pois suuri osa nuorista; huomioiduksi ei tule esimerkiksi **päätoimisesti** opiskelevien nuorten osuus työikäisestä väestöstä.

Mitä nuoremmista ikäluokista on kyse, sitä pienempi osuus nuorista kuuluu työvoimaan ja sitä korkeammaksi ikäluokan työttömyysaste näin ollen nousee, vaikka työttömien osuus ikäluokista olisi vakio. Vastaavasti mitä vanhemmista nuorten ikäluokista on kyse, sitä lähempänä työttömyysaste ja työllisten osuus ikäluokasta ovat. (Kuvio 1.)

Kuvio1. Nuorten työttömyysaste ja työttömien osuus ikäluokasta, %, Työvoimatutkimus 2020, Tilastokeskus

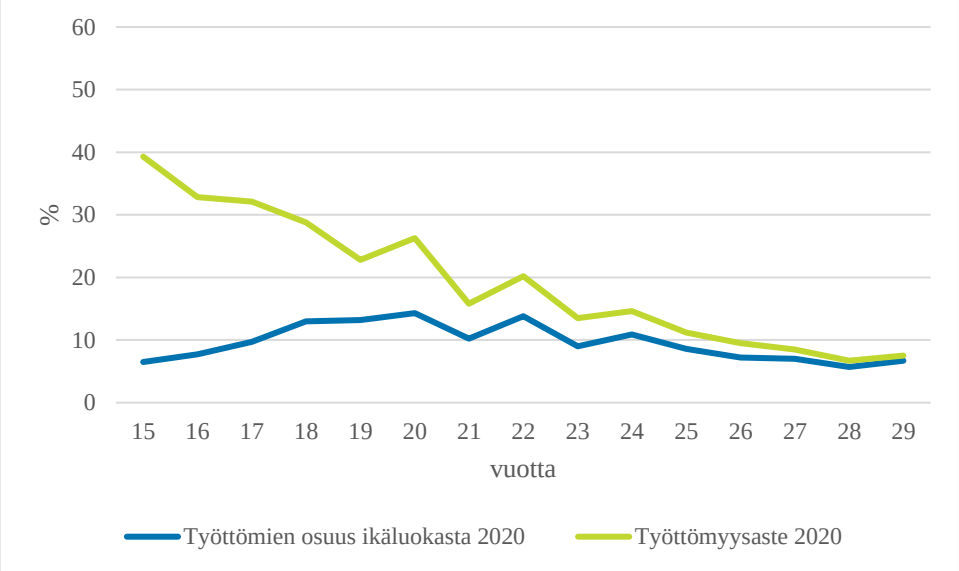

Työttömien nuorten osuus ikäluokan väestöstä olisi tässä suhteessa parempi indikaattori kuvaamaan nuorten syrjäytymistä. Tosin tämäkin indikaattori kuvaa vain yhtä syrjäytymisen osa-aluetta muiden syrjäytymistä kuvaavien indikaattorien rinnalla. Suuri osa syrjäytymisvaarassa olevista nuorista ei edes hae töitä eikä luokitu näin ollen työttömäksi sen enempää TEM:in työvälitysrekisterissä kuin työvoimatutkimuksessa käytetyn työttömän kansainvälisen määritelmän mukaan (ks. myös Myrskylä 2012).

Nuoret rikoksista epäiltyinä, tekijöinä ja uhreina

Indikaattori ”3. **rikoksista epäillyt** 18–24-vuotiaat” on raportissa aivan oikein todettu ongelmalliseksi, sillä epäillyt tilastoidaan rikoksen tapahtumakunnan eikä epäillyn kotikunnan mukaan. Toinen ongelma, jota ei selvityksessä nostettu esille on, että tilasto laaditaan rikoksen selvitysvuoden mukaan. Selvitysvuosi voi poiketa varsinaisesta rikoksen tapahtumavuodesta. Tiedot olisi mahdollista tuottaa myös epäillyn kotikunnan ja tapahtumavuoden mukaan.

Lisäksi raportissa kiinnitettiin huomiota siihen, että tilastossa sama henkilö voi esiintyä useamman kerran epäiltynä. Tilastokeskuksella on valmiina taulukko rikoksiin epäillyistä vuoden törkeimmän rikoksen mukaan. Tämä olisi hyvä lisä indikaattoreihin, sillä sen avulla voi tarkastella vakavampiin rikoksiin syylliseksi epäiltyjä tai vakaviin rikoksiin epäiltyjen osuutta kaikista epäillyistä.

Rikosasioissa muita mahdollisia syrjäytymistä kuvaavia indikaattoreita voisivat ainakin valtakunnallisella tasolla olla poliisin **pakkokeinot**: kiinniotto, pidätys, vangitseminen sekä poliisilakiperusteinen kiinniotto (päihtyneenä säilöön otetut). Myös esimerkiksi toistuvasti rikosten **uhreiksi** joutuneet nuoret (rikos- ja pakkokeinotilaston aineistoista) tai nuorten saamat **tuomiot** (syytetyt, tuomitut ja rangaistukset -tilasto) voisivat kuvata syrjäytymisriskiä tai palveluiden tarvetta.

Syrjäytymisen tilastolähteitä - rajoituksia ja mahdollisuuksia

Tilastokeskuksen työssäkäyntitilasto ja työvoimatutkimus

Tilastokeskus tuottaa työmarkkinatilanteeseen liittyviä tietoja ja indikaattoreita kahdesta eri aineistosta, **työssäkäyntitilastosta** sekä **työvoimatutkimuksesta**. Erilaisten tiedonkeruumenetelmien, eri viiteajankohdan sekä käsitteiden erilaisen määrittelyn vuoksi näiden tilastojen tuottamat luvut eroavat jossain määrin toisistaan.

THL:n indikaattoreiden pohjana käytetty rekisteripohjainen työssäkäyntitilasto soveltuu paremmin nuorten syrjäytymisen alueelliseen seurantaan kuin Työvoimatutkimus, sillä se kattaa koko väestön ja siitä on mahdollista saada tietoja kuntatasolla tai esimerkiksi hyvinvointialueittain.

Työvoimatutkimuksen käyttämät käsitteet ja määritelmät perustuvat kansainvälisesti sovittuihin ILO:n määritelmiin, joten sen tiedot taas ovat kansainvälisesti vertailukelpoisia. Otospohjaisesta Työvoimatutkimuksesta ei kuitenkaan saada tarkalla tasolla alueellista tietoa.

Eri tietolähteitä käytettäessä on hyvä muistaa niiden eroavaisuudet, kun puhutaan esimerkiksi työllisyydestä, työttömyydestä tai syrjäytymisriskistä (ei työssä, ei opinnoissa, ei varusmiespalvelussa) olevista nuorista (NEET).

Työvoimatutkimuksen taulukoita on saatavissa avoimesta StatFin-tietokannasta ja tarkempia tietoja on saatavilla tietopalveluna.

https://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin__tym__tyti__vv/statfin_tyti_pxt_13aj.px/

Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston taulukoita voi niin ikään tarkastella StatFin-tietokannasta sekä tilata tarkempia tietoja tietopalveluna (työssäkäyntitilaston tietokantataulukot: https://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__vrm__tyokay).

Työssäkäyntitilastossa on valmisteilla myös kokeellisia tilastoja, joissa tarkennetaan väestön pääasiallisen toiminnan luokitusta. Tällä hetkellä eri rekisterilähteiden tietoja yhdistävä työssäkäyntitilasto valmistuu viiveellä, mutta sen tilastotuotantoa ollaan nopeuttamassa kuukausitasoiseksi tilastoksi vuoden 2022 aikana.

Työssäkäyntitilastossa nuorten syrjäytymisen indikaattoreihin voi yhdistää enemmänkin erilaisia taustamuuttujia kuin THL:n julkaisema sukupuoli ja aluetieto. Tietoa on mahdollista tuottaa esimerkiksi syntyperän, taustamaan tai perheaseman mukaan.

Syrjäytymisindikaattoreissa olisikin hyvä huomioida myös vähintäänkin **sukupuoli** sekä **syntyperä**, jotka nyt puuttuvat niistä. Toimien kohdentamisen kannalta on tärkeää tietää, missä nuorten ryhmissä syrjäytymisriski on korkein.

Syrjäytymisen ylisukupolvisuuteen on viitattu raportissa useampaan otteeseen. Ulkomaista syntyperää olevien työ ja hyvinvointi -tutkimuksessa vuodelta 2014 havaittiinkin, että vaikka koulupudokkaiden ja NEET-nuorten osuus oli korkeampi ulkomaalaistaustaisilla kuin suomalaistaustaisilla nuorilla, vanhempien koulutustausta vaikutti nuorten tilanteeseen samalla tapaa. Suuri osa syntyperän mukaisista eroista oli johdettavissa koulutuksen periytyvyyteen eli ulkomaalaistaustaisten vanhempien matalampaan koulutustasoon verrattuna suomalaistaustaisiin vanhempiin. (Larja, Sutela & Witting 2015.)

Rikostilastot

Valmiiden tietokantaulukoiden lisäksi on mahdollista tuottaa myös muuta tietoa esimerkiksi epäillyn kotikunnan perusteella tai toistuvasti uhrina/epäiltynä olevista.

- Rikos- ja pakkokeinotilaston tietokantataulukot
    - Pakkokeinot: https://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__oik__rpk__pakk/?tablelist=true
    - Rikosten uhrit ja syyllisiksi epäillyt: https://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__oik__rpk__uhri/?tablelist=true
- Syytetyt, tuomitut ja rangaistukset –tilaston tietokantataulukot: https://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__oik__syyttr/?tablelist=true

Koulutustilastot

Myös Tilastokeskuksen koulutustilastojen tietoja olisi mahdollista hyödyntää syrjäytymisen indikaattoreissa. **Väestön koulutusrakennetilaston** tietokantataulukoista on saatavissa aikasarjatietoa esimerkiksi ilman perusasteen jälkeistä tutkintoa olevista iän, sukupuolen ja alueen mukaan. On syytä huomata, että uusi oppivelvollisuuslaki koskee vain nuorimpia ikäluokkia, joten vanhemmissa ikäluokissa ilman tutkintoa olevia voi vielä olla. Koulutustilastoissa on saatavilla tietoa myös esimerkiksi **koulutuksen keskeyttämisestä** (vrt. Haapakorva ym. 2018).

- Väestön koulutusrakenteen tietokantataulukot: https://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__kou__vkour/?tablelist=true
- Koulutuksen keskeyttäminen -tilaston tietokantataulukot: https://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__kou__kkesk/?tablelist=true

Elinolotilastot

Tilastokeskukselta on lisäksi saatavilla tietoa nuorten syrjäytymisestä muun muassa **elinolotilastosta**, jossa tuotetaan tietoa **koetusta terveydestä ja hyvinvoinnista** mm. iän ja sukupuolen mukaan. Tietoja on saatavilla myös kotitalouden elinvaiheen mukaan. Tilastoa ei tosin ole saatavissa alueellisesti tai vuosittain, mutta se voi toimia kuitenkin hyvänä taustatietona.

Elinolotilaston mukaan erityisesti alle 25-vuotiaiden naisten itse koettu terveydentila on alentunut vuodesta 2015 vuoteen 2020 (ks. Kuvio 2).

- Koettu terveys- ja hyvinvointi -tietokantataulukot: https://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__eli__eot__koet/?tablelist=true).

Kuvio 2. Terveydentilansa hyväksi tai erittäin hyväksi tunteneiden osuus, %, 16–24-vuotiaat, Elinolotilasto, Tilastokeskus

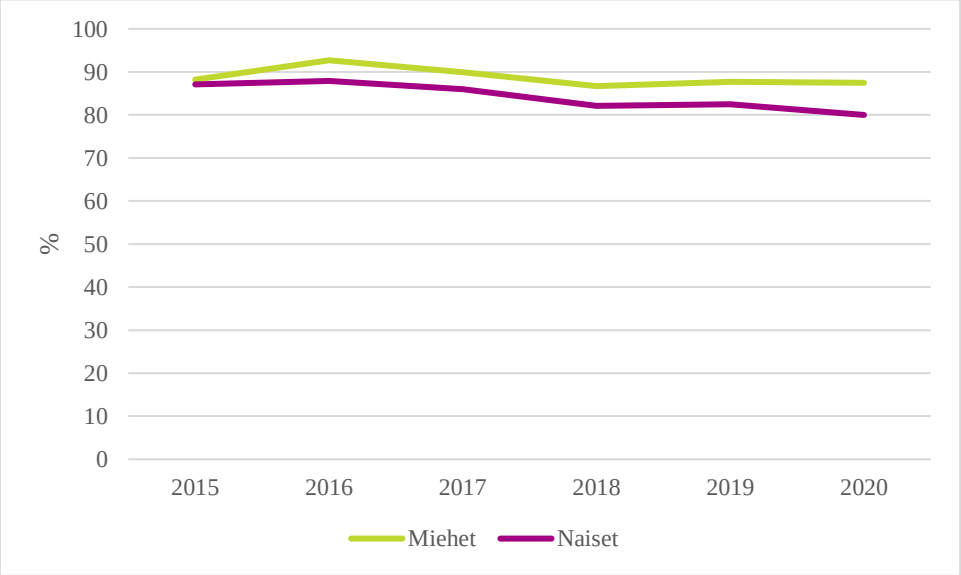

Tilastokeskus tuottaa tietoa myös **velkaantumisesta** mm. iän ja sukupuolen mukaan. Velkaantumistilasto ei tällä hetkellä sisällä tietoa kuluttajansuojalain 1) 7 luvun 7 §:n 1 kohdassa tarkoitetuista jatkuvista luotoista eikä myöskään ns. pikavipeistä. Tulevaisuudessa positiivinen luottotietorekisteri parantaa tilastoinnin kattavuutta.

Velkaantumistilaston tietokantataulukot: https://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__tul__velk/?tablelist=true

Tasa-arvotilastot

Aihepiiriä koskevaa tietoa löytyy myös Sukupuolten tasa-arvo Suomessa 2021 – julkaisusta, kuten NEET-nuorten osuudesta sukupuolen mukaan (kuvio 2.27, s. 47), kansallisen köyhyysrajan alapuolella elävistä sukupuolen ja iän mukaan (kuvio 5.15, s. 102) ja köyhyys- ja syrjäytymisriskissä olevien osuudesta sukupuolen mukaan. Julkaisussa on myös runsaasti tietoa mm. koulutuksesta. Englanninkielisessä julkaisussa Gender Equality in Finland 2021 on myös kansainvälistä vertailutietoa aiheesta.

Sukupuolten tasa-arvo -teemasivulle on koottu tietoa muun muassa koulutuksesta, työelämästä ja toimeentulosta.

Selvityksen suositukset

Raportin sivulla 81 todetaan vaikuttavuuden seurannan ja sen kehittämisvastuun määrittämiseen liittyen: Vastuutetaan jokin taho kehittämään nuorten indikaattoritietojen sekä rahoitusjärjestelmän vaikuttavuuden seurantaa pitkäjänteisesti sekä nähdään luonteviksi valinnoiksi THL, Nuorisotutkimusseura tai esim. Itsenäisyyden juhlavuoden lastensäätiö Itla. Tilastokeskus toteaa tähän, että tarvittaessa Tilastokeskus voi tarjota olemassa olevia nuorten syrjäytymistä kuvaavia tilastotietoja ilmiön kuvaamisen vahvistamiseen.

Tilastokeskus jakaa tutkijoiden raportissaan sivulla 83 olevan näkemyksen, että syrjäytymistä tulee kuvata useilla eri mittareilla. Tilastokeskuksen aineistot tarjoavat mahdollisuuden usean eri mittarin mukaiseen tarkasteluun.

Tilastokeskus pitää raportissa esitettyjä talousraportoinnin tietopohjan ja budjetoinnin parantamiseen tähtääviä suosituksia kehityskelpoisina ja tarpeellisina nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseen liittyvien rahavirtojen paremman tunnistamisen tavoitteen näkökulmasta. Keskeisenä edellytyksenä on, että nykyiset ja mahdolliset uudet raportoitavat tietosisällöt on määritelty mahdollisimman yksiselitteisesti.

Nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseen liittyvien raportissa ehdotettujen mahdollisten uusien palveluluokkien tietosisältömäärittelyihin tulisi kiinnittää erityistä huomiota automaattisessa talousraportoinnissa, jotta raportoinnista on saatavissa mahdollisimman luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa jatkohyödyntämistä varten. Tämä on olennaista, koska kustannustietojen kirjaaminen palveluluokituksen mukaisesti vaatii yleensä sisällöllistä tulkintaa palvelutuotannon ja raportoinnin tietosisältömääritysten välillä.

Lisäksi esitetyt suositukset tulisi tavoitteeseen pääsemisen näkökulmasta huomioida sekä kuntia ja kuntayhtymiä että hyvinvointialueita koskevassa automaattisessa talousraportoinnissa.

Mitä Tilastokeskus tuottaa lähiaikoina syrjäytymisen teemasta?

Tilastokeskus tuottaa Lapsistrategian toimeenpanosuunnitelman toimenpiteen 24, jossa suunnitellaan kattava tietokokonaisuus helpottamaan tiedon löytymistä, käyttöä ja lapsen aseman seurantaa Suomessa sekä tehdään esitys kattavan tietopohjan toteuttamisesta lasten ja nuorten hyvinvoinnin seuraamiseksi.

Tilastokeskus on mukana Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) johtamassa Koronakriisin vaikutukset sukupuolten tasa-arvoon Suomessa – tutkimushankkeessa (VN TEAS), joka tarjoaa tutkittua tietoa koronapandemian

ja siihen liittyvien politiikkatoimien lyhyt- ja pitkäkestoisista sukupuolenmukaisista vaikutuksista sekä vaikutuksista sukupuolten tasa-arvon tilaan Suomessa.

Olemassa olevien syrjäytymiseen liittyvien indikaattorien lisäksi on mahdollista tuottaa tietoa syrjäytymisestä myös erillisselvityksinä (https://tilastokeskus.fi/tup/erityisselvitykset.html).

Kirjallisuus

Haapakorva, Pasi & Ristikari, Tiina & Kiilakoski, Tomi (2018) Toisen asteen opintojen keskeyttämisen taustatekijöitä. Artikkeli teoksessa Pekkarinen, Elina & Myllyniemi, Sami (toim.) (2018) Opin polut ja pientareet. Nuorisobarometri 2017. Valtion nuorisoneuvoston julkaisuja, 58.

Gissler, Mika & Larja, Liisa & Merikukka, Marko & Paananen, Reija & Ristikari, Tiina & Törmäkangas, Liisa (2013) NEET-indikaattori kuvaa nuorten syrjäytymistä. Tieto@Trendit, Tilastokeskus, 2013. https://www.tilastokeskus.fi/tietotrendit/artikkelit/2016/neet-indikaattori-kuvaa-nuorten-syrjaytymista/

Larja, Liisa & Sutela, Hanna & Witting Mika (2014) Nuorten kouluttautuminen – Ulkomaalaistaustaiset nuoret jatkavat toisen asteen koulutukseen suomalaistaustaisia harvemmin. Teoksessa Nieminen, Tarja & Sutela, Hanna & Hannula, Ulla (toim.) Ulkomaista syntyperää olevien työ ja hyvinvointi Suomessa 2014, Tilastokeskus.

Myrskylä, Pekka (2012) Hukassa – Keitä ovat syrjäytyneet nuoret? EVA Analyysi No 19. Helsinki: EVA, 2012.

THL, Nuorten syrjäytymisen ehkäisy https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/hyvinvointi-ja-terveys/nuorten-syrjaytymisen-ehkaisy [13.2.2022]

Lisätietoja antavat erikoistutkijat Hanna Sutela, hanna.sutela@stat.fi, puh. +358 295 512 907 ja Marjut Pietiläinen, marjut.pietilainen@stat.fi, puh. +358 295 512 798.

Hannele Orjala
Osastopäällikkö, Yhteiskuntatilastot